Teknologiateollisuus

Lausunto: E 57/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: EU:n startup- ja scaleup -strategia

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä koskien komission tiedonantoa EU:n startup- ja scaleup -strategiasta.

1. Ehdotuksen tausta ja tavoite

Komissio antoi 28.5.2025 tiedonannon EU:n startup- ja scaleup –strategiasta (COM(2025) 270 final). Strategia rakentuu komission aiemmille toimille liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja keskittyy erityisesti Euroopan sisämarkkinoiden kehittämiseen. Strategia ei sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia

Strategian tavoite tässä dokumentissa on tehdä Euroopasta maailman paras paikka perustaa ja kasvattaa teknologiavetoisia yrityksiä, erityisesti syväteknologian aloilla. Tavoitteena on vahvistaa EU:n kilpailukykyä, teknologista suvereniteettia ja innovointikykyä tarjoamalla kokonaisvaltainen lähestymistapa, joka tukee yrityksiä kaikissa kehitysvaiheissa — ideasta kaupallistamiseen ja laajentumiseen.

2. Strategiassa havaitut keskeiset haasteet ja ehdotetut toimenpiteet

Keskeiset haasteet

Eurooppalaisilla start-up- ja scale-up-yrityksillä on merkittäviä haasteita, jotka liittyvät teknologian vientiin laboratoriosta markkinoille, pääoman ja taitavien osaajien saatavuuteen sekä onnistuneeseen sijoituksista irtautumiseen. Markkinat ovat edelleen hajanaiset, ja alueiden välillä on eroavuuksia. EU:n toimia tutkimuksen muuntamiseksi markkinakelpoisiksi tuotteiksi ja yritysten toiminnan laajentamiseksi vaikeuttavat keskeneräiset sisämarkkinat (myös pääoman osalta), sääntelyn hajanaisuus, sijoittajien alhainen riskinottohalukkuus, innovaatioiden hidas käyttöönotto ja julkisten hankintojen puutteellinen hyödyntäminen.

Yrityksillä on kaksi ”kuoleman laaksoa”: innovaatioista ei saada markkinakelpoisia tuotteita ja yrityksillä on vaikeuksia laajentaa toimintaansa, erityisesti Euroopassa.

Ehdotetut toimenpiteet

Strategiassa esitetään useita lainsäädännöllisiä, toimintapoliittisia ja taloudellisia tukitoimenpiteitä, joilla tuetaan eurooppalaisia start-up- ja scale-up-yrityksiä sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Strategia on jäsennelty erilaisten tarpeiden mukaan, joita innovatiivisella yrityksellä voi olla elinkaarensa aikana – toiminnan aloittamisesta ja laajentamisesta aina kypsymiseen ja menestymiseen EU:ssa. Nämä tarpeet ovat
1) innovoinnille suotuisa sääntely
2) parempi rahoitus
3) nopea markkinoille pääsy ja laajentuminen
4) huippuosaajien tukeminen ja
5) infrastruktuurin, verkostojen ja palvelujen käyttömahdollisuudet.

3. Suomen kanta dokumenttiin, Perusmuistio

Suomi suhtautuu myönteisesti komission strategiaan ja pitää sen tavoitteita — erityisesti syväteknologian ja innovaatioekosysteemien vahvistamista — tärkeinä sekä kansallisen kilpailukyvyn että EU:n strategisen autonomian kannalta.

Hallitusohjelman tavoitteena on luoda Suomeen edellytyksiä maailman parhaan startup- ja kasvuekosysteemin kehittymiselle. Suomi pitää komission laatimaa EU:n startup ja scaleup – strategiaa tervetulleena ja yhtyy komission näkemykseen innovaatioiden sekä startup- ja kasvuyritysten merkityksestä Euroopan globaalille kilpailukyvylle. Koska startup- ja scaleup -yritykset ovat keskeisessä roolissa perinteisten elinkeinojen ja toimialojen uudistumiselle, Suomi pitää perusteltuna, että EU:n toimenpiteissä kiinnitetään huomiota nimenomaisesti aloittavien ja kasvuvaiheessa olevien yritysten erityispiirteisiin, vaikka sinällään komission esittämän strategian voidaan nähdä koskevan monilta osin kaiken kokoisia yrityksiä. Suomi katsoo, että jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota eurooppalaisten startup-yritysten tunnistettuihin perushaasteisiin; innovaatioiden kaupallistaminen ja skaalaaminen.

3.1 Suomen kannan keskeiset linjaukset ja ehdotukset

1. Innovaatiomyönteinen sääntely

Suomi katsoo, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta - ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup -yrityksille.
Suomi korostaa, että tehokas kilpailu- ja yrityskauppasääntöjen täytäntöönpano sekä selkeät ja ennustettavat säännöt turvaavat osaltaan toimivaa kilpailua ja kannustavat yrityksiä innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa.
Suomi katsoo, että sääntelyn innovaatiomyönteisyys on kilpailukykytekijä, jolla voidaan luoda kannusteita ja edellytyksiä innovaatiotoiminnalle sekä edistää uusien ratkaisujen markkinoille pääsyä

2. Startup- ja scaleup –yritysten parempi rahoitus

Suomi pitää nykyistä lainatakauksiin perustuvaa InvestEU-välinettä tarkoituksenmukaisena sen hyödyttäessä erityisesti suomalaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä.
Avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiorahoitusta tulisi kohdentaa nykyistä tehokkaammin innovaatioketjujen nopeuttamiseen ja sujuvoittamiseen perustutkimuksesta aina innovaatioiden ja teknologioiden laaja-alaiseen käyttöönottoon mukaan lukien teollistaminen.
Suomelle on keskeisintä, että tulevaa tutkimus- ja innovaatiorahoitusta painotettaisiin erityisesti vaiheeseen, jossa keskitytään tutkimustulosten ja innovaatioiden

skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen (etenkin nykyinen Horisontti Eurooppa-ohjelman Pilari II), joka on EU:ssa nykyisellään keskeinen haaste. Suomelle on keskeistä varmistaa toimien tasapainoinen vaikuttavuus niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.
Suomi pitää tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-tek-nologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa. EU:n rahoituksella tulisi myös vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kierto- ja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa.

3. Nopea markkinoille pääsy ja laajentuminen
EU:n investointi- ja liiketoimintaympäristön tulee olla kasvuun ja innovointiin kannustava ja ennakoiva. Innovaatioiden kaupallistamisessa ja skaalaamisessa keskeisiä ovat yksityisen ja julkisen sektorin TKI-kumppanuudet sekä toimiva aineettomien oikeuksien suoja (IPR
Suomi tukee strategian tavoitetta luoda parempia kannustimia tutkijoille oman työnsä kaupallistamiseksi.
EU:n resilienssi ja vahvuus globaaleissa toimitusketjuissa edellyttää syväteknologian in-novaatioiden edistämistä muun muassa langattomissa verkoissa, tekoälyssä, mikroelektroniikassa, fotoniikassa, kvanttiteknologiassa, uusissa materiaaleissa ja biotaloudessa. Yhteistyön syventäminen tutkimuskeskusten, tiedemaailman, teollisuuden ja startup-maailman kesken on olennaisen tärkeää näiden teknologioiden syntymiselle ja kasvulle.
Suomi tukee komission tavoitetta lisätä innovatiivisia julkisia hankintoja EU:ssa.
Suomi tukee komission ehdotusta tukea johtavia eurooppalaisia startup- ja scaleup -keskittymiä. Suomi kannattaa myös komission ehdotusta laatia suosituksia tulojen jakamiselle tutkimustulosten hyödyntämisessä.
Suomi pitää lisäksi tärkeänä, että komissio antaa ohjeistusta korkeakouluille ja julkisille tutkimusorganisaatioille valtiotukisääntöjen soveltamisessa tutkimustulosten ja tutkimusinfrastruktuurien hyödyntämisessä.

4. Parhaan osaamisen tukeminen
Suomi pitää tärkeänä, että työmarkkinoilla jo olevan työvoiman paremman hyödyntämisen ja EU:n sisäisen liikkuvuuden edistämisen lisäksi jäsenmaiden työnantajat ja TKI-toimijat voivat eettisesti kestävällä tavalla löytää kolmansista maista tulevia korkeasti koulutettuja osaajia aloille, jotka voidaan aidosti todentaa työvoimapula-aloiksi.
Osaajista käydään globaalia kilpailua, ja Suomi tunnistaa EU-yhteistyön mahdollisuudet tuottaa lisäarvoa jäsenvaltioiden kansainvälisen rekrytoinnin toimille.
Nykyisten työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen vaikuttavien EU-säädösten vaikutuksia ja keskinäisiä suhteita työelämän murroksessa tulisi arvioida kokonaisuutena oikeudenmukaisen työvoiman liikkuvuuden paketin käsittelyn yhteydessä.
Suomi katsoo, että parhaiden käytäntöjen selvittäminen on kannatettavaa ja se voi edistää strategian tavoitteita

5. Pääsy infrastruktuuriin, verkostoihin ja palveluihin
Startup- ja scaleup -yritykset tarvitsevat laajan, saumattoman ja kustannustehokkaan pääsyn EU:n tutkimus-, testaus- ja pilotointi-infrastruktuureihin. Muun muassa suurteholaskenta- tekoäly ja kvantti -ympäristöjen hyödyntäminen voi vauhdittaa korkean teknologian ja korkean lisäarvon ratkaisujen kehittämistä ja kaupallistamista.

Edistymisen mittaaminen
Suomi katsoo, että startup-, scaleup- ja innovatiivisten yritysten määritelmissä on strategiassa esiin nostettuja puutteita. Mahdollisessa määrittelytyössä tulisi ottaa soveltuvin osin huomioon mm. EU:n tilastosääntelyyn sisältyvät kasvuyrityksiä koskevat ilmaisut ja määritelmät. Ehdotetuissa tulosmittareissa tulisi soveltuvin osin huomioida myös muita kuin perustettavien yritysten määrää mittaavia indikaattoreita, kuten työllisyys, eurooppalaisten arvoketjujen luominen ja teollisuuden uudistaminen.

4. Teknologiateollisuuden huomiot strategiasta ja Suomen kannasta

Teknologiateollisuus ry tukee EU:n startup- ja scaleup -strategiaa ja Suomen kantaa koskien strategiaa. Teknologiateollisuus ry haluaa kuitenkin esittää seuraavia huomioita.

A. Startup ja scaleup -yritykset, rahoitus ja markkinat
Sekä startup ja scaleup -yritysten tukeminen on tärkeää uudistumisen kannalta. Tämä on tunnistettu hyvin strategiassa. Suurin ongelma Suomessa on ollut pienten yritysten skaalaus keskisuuriksi ja suuriksi yrityksiksi. Tämä johtuu pääosin suomalaisen kotimarkkinan pienuudesta sekä pääomamarkkinoidemme ohuudesta. Näistä syistä suurimmat ponnistelumme tulee keskittää erityisesti skaalaamisen onnistumiseen.

Veturimallimme verraton hyöty on ollut koko arvoketjun yhteinen toiminta ja osaamisen hyödyntäminen. Koko arvoketjun ottaminen kehitykseen mukaan tarjoaa erityisesti startupeille mahdollisuuden päästä kehittämään tuotteitaan yhdessä suurempien yritysten kanssa. Tämä malli tarjoaa PK-yrityksen uudelle tuotteelle ensimmäisen asiakkaan, josta saadaan referenssi. Veturimalli, ekosysteemiajattelu ja arvoketjun hyödyntäminen näyttäytyvät varsin ohuina strategiassa ja Suomen kannassa, mutta ne ovat olennainen osa tulevaisuuden vahvuuttamme.

B. Sääntely ja yhteiset testiympäristöt
Sääntelyn keventäminen, ja toisaalta, sääntelyn hyödyntäminen ovat elintärkeitä suomalaisille yrityksille. Näihin liittyen yhteisten tutkimus- ja teknologiainfrojen hyödynnettävyyttä ja hyödyntämiseen liittyviä sopimuksia tulee kehittää mahdollisimman yksinkertaisiksi. Standardointi on myös erittäin tärkeä pienille yrityksille, tällöin ei tarvita kokoinaan uutta kehitystyötä seuraavalle asiakkaalle.

C. Rahoitus ja IP-mallit
Euroopan tulee tehdä pääomasijoittaminen, erityisesti innovaatioihin, helpoksi ja kannattavaksi investoijille. Tähän tulee aktiivisesti etsiä uusia ratkaisuja, vaikka strategia tuokin jo monia hyviä ehdotuksia.

IP-oikeuksien arvonmääritys tulee tehdä mahdollisimman helpoksi. Alhaisten TRL-tasojen ideoiden arvoa on todella vaikea määrittää, koska markkinoita ei ole olemassa eikä ole tietoa tuleeko tutkimustuloksesta koskaan mitään kaupallistettavaa. Tämän vuoksi yksinkertainen, IP:n tuottamisen suorat kustannukset ja kate -malli, on helppo ja kannustaa hyödyntämään korkeakouluissa luotua IP:tä. Arvonmääritys tulee siis muotoilla mahdollisimman kannustavaksi valtiontukisääntöjä tarkasteltaessa. Teknologiateollisuus ry ei näe, että edellä kuvattu yksinkertainen malli olisi ristiriidassa valtiontukisääntöjen kanssa.

D. Nopea markkinoille pääsy ja innovatiiviset julkiset hankinnat
Lap to unicorn -aloite on hyvä askel tutkimusperustaisten ideoiden nopeaan kaupallistamiseen. Sen säännöt tulee muotoilla yrityksiä innostaviksi, ja yksinkertaisiksi, ks. kohta C. Ei ole kannatettavaa luoda uusia ja monimutkaisia instrumentteja.

Innovatiiviset julkiset hankinnat ovat mahdollisuus suomalaisen ja eurooppalaisen liiketoiminnan kehittämiseen. Malliin tulee rakentaa riskien hallinnan säännöt, jotta julkinen toimija uskaltaa ottaa käyttöön pienen yritykset tarjoamat uudet innovaatiot.

E. Parhaan osaamisen tukeminen
Blue carpet -aloite on hyvä alku. Aloite tulee saada käytäntöön yksinkertaisesti, mahdollisimman nopeasti ja se tulee toteuttaa yritysten kanssa yhteistyössä.

5. Yhteenveto

Teknologiateollisuus ry tukee EU:n startup- ja scaleup -strategiaa ja Suomen kantaa koskien strategiaa. Strategia itsessään sisältää paljon kilpailukykyä lisääviä elementtejä, ja Suomen kannat tuovat hyvin esille suomalaisille tärkeitä asioita. Teknologiateollisuus ry terävöittäisi kantoja ja toteutusta vielä esittämillään huomioilla.

Kunnioittavasti

Erkki Ahola
Johtaja, Teknologiat, tieto ja innovaatiot
040-5323 525, erkki.ahola@teknologiateollisuus.fi